

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. III. Habueritne Christus, gratiam maximam possibilem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

Syllogismi proximi suadet: implicat potentiam, & virtutem finitam concursivam in quovis genere concurrere ad effectum infinitum; atqui potentia, & virtuseductiva passivæ animæ, (& Angeli) est virtus concursiva finita ergo implicat concurrere animam ad infinitam intentionem gratiæ. Respondet in simili Vvadingo potentiameductivam passivæ animæ respectu gratiæ esse non naturalem; sed obedientialem; ac proinde non è naturali, & intrinseca animæ virtute, sed è Dei illam elevantis voluntate mensurandam esse. Ne plura hic de obedientiali hac potentia intempestè evoluvamus. Id certum est: licet Dei voluntate, tamen intrinseca virtute, entitatis creaturæ ipsam ad effectus obedientiales sibi concurrere; nec à solo Deo, cuiusque voluntate illos provenire: atqui virtus intrinseca creaturæ cuiusvis finitæ, ac limitata est: ergo nequit vilo genere concursus, adhuc passivus, concurrere ad effectum infinitum: etenim infinitum nequit vilo causæ genere finito contineri: vt de se pater. Nec satis est Dei infinita virtute, & voluntate iuvari: nam quantumvis exiguum concursum conferat de suo ad gradus, vel partes effectus obedientiales edendos, si virtute sua concurrat, vt debet, quæ est ad centum suas omnino partes agendo, ac Deus fortius agendo loco illius nonaginta novem partibus concursus creaturam leveat concurrere ad miliaria aliquot partium effectus poterit, sed ad partes finitas: vltra illas vero vsque ad infinitam solus Deus agere poterit: quare partes illæ infinitæ, quæ excedunt, effectus, obedientialis, potentia non erunt, factibiles è à creatura adhuc obedientialiter: ergo nec in casu nostro gratiæ partes, quam essentia sua qualitatem educibilem supponimus contra Scotum ex controu. de gratia, vbi id fusè cum reliquis Scholasticis docuimus.

3 Dubitatur insuper an gratia hæc animæ Christi sit infinita secundum quid? Res quidem momenti exigui, in qua communiter affirmatur cum S. Th. hic, & q. 20. de verit. varieque nullo fructu hæc infinitas gratiæ explicatur. Sed præcipuè, quia vnionem, & dignitatem infinitam humanitatis supponit, è cuius consortio, vt infinitè gratam Deo humanitatem constituat gratia habitualis habet, vt explicat Soar s. Sed in hoc considerandum, non secus atque opera ex simili consortio infinitatem meriti trahunt. Sed contra: quia meritum infinitas operibus Christi absoluta infinitas est, non secundum quid: quare ex ea paritate gratia infinita non secundum quid, sed simpliciter infinita conuenitur. Secundo dignitas, & sanctitas operantis est forma efficiens moraliter, & in æstimatione operis laudabilitatem, & meritum: quare nil mirum si in æstimatione morali tribuat infinitatem: at gratiæ neque est forma physica, nec moralis cum gratia habitualis morale quid non sit in se quare in nullo genere potest secundum se, & in se à dignitate humanitatis accipere infinitatem. Tertio licet eam acciperet non posset illam humanitati quasi retrogradè communicare, atque illam infinitè gratam Deo constituere: cum potius ipsa infinitatem ab humanitate, cui vniuer ipsa, præhabitam trahat. Solum ergo infinita secundum quid dici potest, quatenus infinitam dignitatem humanitatis, cuius titulo datur supponit, non autem in se recipit, aut eidem humanitati impertitur.

QVÆSTIO III.

Habuerit ne Christus gratiam maximam possibilem.

ALIQUA hic supponenda, examinanda alia: quæ tamen satis clarè suis certaminibus singularim præstabitur.

CERTAMEN I.

Christus gratia habituali plenus ex suppositione solum fuit.

1 Prima conclusio fit: Christum gratia habituali plenum fuisse certum non est. Conclusio hæc in aperto est ex dictis q. 1. vbi ostendimus gratiam habitualem Christi solum probabiliter, non autem certo asseri posse: vnde fit non maiori certitudine gratiæ eius plenitudinem in Christo affirmari valere: quare reprehendendus hic etiam est Soar. quia d. 22. sect. 2. hæc gratiæ Christi plenitudinem fidei dogma esse asseruit testimoniis scripturæ, & Patrum, non solum, quæ asserunt, sed quæ pro sua conclusione inducere etiam posset fecimus satis citata. q. 1. cert. 1. & illud solum memorabimus Ioan. 1. Plenum gratiæ, & veritatis, vt cum Valq. d. 41. c. 2. & Soario, §. Secundum ex ipso in hæretico huic seculi incubatorem Erasmo, ac nimis credulum Caietanum animaduertamus illud plenum, Vulgatæ nostræ retinendum esse, vt verbo, de quo ibi egerat Ioannes, concordet; non autem legi posse, plenus, vt hi voluerunt: ita vt concordet cum Baptista, qui statim dicitur de Christo testimonium perhibuisse hæc textus constructione. *vidimus gloriam eius, gloriam, quasi vnigeniti à Patre Plenus gratiæ, & veritatis loquens testimonium perhibet de ipso.*

2 Ea vero lectio omnibus Patribus aduersa, temeraria, ac non nisi hæretici, aut multum candidi, ne dicam simplices, animi est, & aqua contextu ipso retrahi Caietanus potest, si attenderet, Erasmus, si veller. Subdit enim Euangelista Baptista testimonium de ea plenitudine gratiæ, & sanctitatis incarnati verbi, quam de illo nimirum asseruerat Ioannes testimonium perhibet de ipso, & clamat dicens. *Hic erat quem dixi: qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat, & de plenitudine eius nos omnes accepimus.* &c. Sed quam fucili malicia Erasmus Caietanum in eam temeritatem egit? Ait enim ille *quæ vox in Græco est, masculini generis esse, quare, & masculine plenus cum Ioanne concordans verti debet, non neutre.* An ignorabat satis in lingua Græca versatus Grammaticus, atque homo in omnibus versutus, Græcam vocem substantiuam, quæ latinæ nostræ Verbum respondet, in illa lingua masculini generis esse: nempe cui non nisi masculina terminatione concordare adiectiuum lingue eiusdem in bona grammatica posset: cum ergo Verbum in latina nostra substantiuum substantiuo masculino Græcæ lingue respondens neutrum sit, & adiectiuum latinum, vt ipsi bona grammatica concordet, in neutra terminatione poni debuit.

3 Secunda conclusio ex suppositione gratiæ habitualis Christi certo ex discursu colligitur; non autem ex fide (cum nullum extet scripturæ Patrum, vel Conciliorum ea de re testimonium) plenitudo ipsius in Christo. Sive enim plenitudo significet abundantiam, vt vulgo, imò in scriptura etiam (vt Luc. 1. *Et spiritu sancto replebitur quibus ex vtero matris sue, ac rursus. Repleti sunt in Synagoga ira hæc audientes, ac sæpius alibi) siue tantam habuisse gratiam, quantum ipsi dignitas, & officia exigebant, negari nequit, quin gratiæ plenitudo fuerit Christo concessa: cum de lege ordinaria aliis ad muneræ, in quibus à Deo constituuntur, & data sit, & data legatur. Vnde facile constat quo plenitudinis excessu præ aliis omnibus eximie etiam sanctis illam Christus habuerit, cum, & muneribus ipsi iniunctis, atque infinitæ humanitatis Deificatæ dignitati longè debeatur gratia maior.*

CERTAMEN II.

*Circa magnitudinem gratiae Christi opiniones,
& conclusio prima.*

1 **C**ristum Dominum habuisse maximam gratiam, non solum sibi, sed & absolute possibilem docet Scotus 3. d. 13. q. 1. §. *Ad primam questionem dico.* quem sui omnes sectantur Marfil. q. 10. a. 1. p. 3. concl. i. Dur. q. 1. & in 1. d. 17. q. 9. Caiet. 4. p. q. 7. a. 9. 10. 11. & 12. & q. 10. a. 4. & 2. 2. q. 24. a. 7. Driedo de captiuit. & redempt. Gener. hum. c. 2. p. 3. a. 6. Maldonat. in 2. Lucae versu 40. Lorca. d. 43. Bernal. d. 30. lect. 4. §. 2. referens pro eadem sententia Carthusianum, & Aegydius apud Vasquez, & Soarium, & quibus, ne nominantur quidem in eam autem opinionem propendet Paludan. in 3. d. 13. q. 1. Contra vero Okam. in 1. d. 17. q. 8. concl. i. & in 3. d. 13. q. 7. Capr. q. vnic. a. 3. ad 3. Aureoli, & in 1. d. 17. q. 2. a. 2. ad 2. Scoti docent Christum non habuisse maximam gratiam sibi adhuc possibilem, ne dum maximam absolute possibilem. Eumque esse. S. Th. sensum locis citandis contendit, ut, dum ait, exhaustam esse, completamque capacitatem animae Christi gratia, quam habuit, loquitur de capacitatem animae non absolute, & obedienciali, sed naturali solum: ne sibi contradicat. q. 29. de verit. a. 3. ad 3. dicenti expleri non posse capacitatem animae Christi respectu gratiae, si obediencialem dixerit aliis locis, hanc interpretationem. S. Th. & sententiam sequuntur Thomistae reliqui praeter Caietanum, & Paludanum, & Vasquez, d. 47. cap. 3. & 4. Soar. d. 2. lect. 2. vers. fin. §. *Dicendum est igitur.* Lugo. d. 16. lect. 6. num. 111. ac ceteris fursus Vvadingo. d. 5. dub. 7.

2 Prima conclusio secundae huic sententiae aduersa: Christus habuit maximam gratiam sibi possibilem. Est expressa S. Th. 3. p. q. 7. a. 11. & a. 12. ad 2. ubi ait gratiam Christi pertigisse summam sui mensuram: non pertigisset autem, si in Christo posset esse maior, adhuc absoluta Dei potentia, & secundum potentiam obediencialem, loco autem opposito à Capreolo non loquitur de capacitatem physica animae, sed morali dignitatis, quae infinita ex Deitate vnita est, & quae finita gratia nequeat expleri. Idem docent Gabriel. in 3. d. 13. q. vna. t. notat. 3. & a. 2. in 1. d. 17. q. 8. a. 2. conclus. 3. & 4. Gregor. q. 6. concl. 3. & si minus attendentes naturae gratiae essentia sua educibili, extra subiectum augeri infinite posse illam arbitrentur. S. Bonau. p. 2. a. 1. q. 4. Ricard. a. 2. q. 4. & rursus Bonau. in 3. d. 13. p. 2. a. 1. q. 2. ubi & Ricard. q. 2. ad 1. licet hi animam Christi ratione vnionis hyposthatice capaciorem gratiae omni creatura possibili esse admittant: id quod, si de physica passiuam capacitatem intelligatur, nec solum de morali dignitatis, erit in primam sententiam abire, quam loco primo reiciunt. Conclusioni eidem consentiunt ex parte Almain. in 3. d. 13. q. 1. atque apud ipsum Petrus Alliicens, dum aiunt gratiam Christi in ratione gratiae fuisse maximam sibi possibilem: quia, quae talis est principium actuum dilectionis Dei, in quo genere finitum esse nequit principium infinitum; aut in ratione qualitatis potuisse esse infinite maiorem: quia, ut sic respicit subiectum, siue animam Christi solum, ut passibilem: passibilitatem autem infinite qualitatis in creatura esse posse. Sed peccant in distinctione. Primo: quia eadem est ratio principij concursiui passiuè, atque actiui quominus principium, & ens finitum nequeat ad infinitum concurrere, ut q. 2. cert. 2. monstrabam. Secundo: quia gratia re ipsa secundum totam suam entitatem educibilis est. Tertio: quia sunt educibilitas, & educitio, potentia, & concursus realis, qui nequeunt esse ad vnum praedicatum, ac non ad aliud entitatis eiusdem, adhuc praecisive. Quarto: ex hac ratione constat praedicatum qualitatis non posse intendi, quin intendatur praedicatum gratiae ipsi identificatum: quare vtrumque, vel neutrum fore infinite intensibile.

3 Probatur conclusio ex probato principio. q. 2. de termino intensiois gratiae Christi necessario commenturato capacitati subiecti. Ex quo sic arguo. Animae Christi debetur ratione vnionis hyposthatice gratiae secundum totam intensioem illam, quae ipsi possibilis est. At qui posito termino intensiois possibilis à nobis probatum est summum, & maximum intensiois gratiae possibilis animae Christi: ergo hoc debetur animae Christi: ergo & datum de facto illi fuit. Probatur haec consequentia ex repetito saepe principio: nempe summum perfectionis possibilis ipsi in quouis genere datum de facto humanitati Christi fuisse, vbi nulla eius perfectionis cum Christi muneribus Redemptoris &c. pugna additur: quae in casu nostro adest nulla qui sanè discursus aequè probat de potentia ordinaria, atque de potentia absolute, vel respectu potentiae obediencialis, ac naturalis: imo in gratiae productione, si respectu animae secundum se sumptae, ac nuda loquamur, potentia naturalis adhuc passiuam non est, sed solum obediencialis: cum potentia naturalis adhuc passiuam respectu effectus supernaturalis, (cuiusmodi gratia est) esse non possit, neque item potentia ordinaria Dei habet locum: cum potentia ordinaria Dei in iis solum, in quibus exigentiae aliarum causarum, & rerum se se Deus accommodat, inueniatur; non autem in iis, in quibus sine vlla exigentia aliarum rerum pro suo arbitrio ab eiusmodi exigentia soluto operatur: ac vero, cum in anima nuda sola sit capacitatem passiuam, non autem exigentia gratiae respectu ipsius secundum se sumptae, nequit non Deus potentia soluta, siue absolute operari: quare potentia ordinaria, siue ordinata operari non potest, si autem adiuncta alia ex parte animae considerentur, attendantur à Deo ad operandum poterit esse potentia ordinaria Dei in operanda gratia. Sed ut appareat quam falsò à Capreolo, Thomistisque eius affectis, & à nostris Vasq. Soar. Lugo, & Vvadingo asseratur, gratiam maximam animae Christo datam potentia absolute, non ordinaria.

4 Addendum est maximam gratiam animae Christi possibilem potentia ordinaria, siue ordinata Dei datam illi fuisse, nec nisi potentia absolute dari illi maiorem maxima potuisse. Probatur facile ex dictis de potentia ordinaria, siue ordinata Dei, atque absolute. Etenim, si Deus potentia ordinaria, & ordinata producit rerum exigentiae praesuppositae ad decretum producendi attendendo, ac se se accommodando: cum ad gratiam, quam maximè productionem in anima Christi exigentiae vnionis hyposthatice, quae de tota illa gratia est, praesuppositae attendat, se se accommodat potentia ordinaria, & ordinata, quam maximam gratiam in anima Christi produxisse dicendus Deus erit: cum autem ea potentia absolute, siue soluta agere, seu non agere dicatur, quae meo suo arbitratu de rerum exigentia soluto agit, vel non agit, quidquid gratiae summae, & quam maximae animae Christi possibili denegaret, potentia absolute, seu soluta ab exigentia animae iure, & titulo vnionis, quae ad maximam sibi possibilem est, denegaret. Dices potentiam ordinariam Dei esse, quae regulariter, & frequenter operatur; non operatur autem frequenter gratiam quam maximam. Sed malè potentiam ordinariam, & regularem Dei cum frequenti confundis, nam regularis, & ordinariae potentiae definitio non est, quae non excedit in effectu mensuram frequentem aliorum, sed exigentiam, quae ad effectus in illis est: licet mensura effectuum frequentium gratiae summae gratiae non pertingat à potentia ordinaria sit, quia frequenter, & in reliquis non est summae gratiae exigentia, sicut est in Christi anima: quare, sicut in illis gratia minor summa à potentia ordinaria Dei prouenit, quia eorum exigentia in eius collatione Deus attendit, se se accommodat, ita in summae Christi dato potentia ordinaria operatur Deus, quia exigentiae ipsius attendit, atque gratiae collationem commenturatur. Instat Vvadingo ad dignitatem capitis, & finem gratiae, satis esse si maiorem gratiam, quam membra, in quae illam insluit, habeat, quin ad summam pertingat: quare minor summa potentia ordinaria Christum habiturum. Sed tamen, si hoc solum attendendum esse

coſa habitualis gratia ſuperflueret: cum ex gratia vnionis ſatis, ſuperque caput, & fons gratiæ aliorum conſtitueretur. Attendenda igitur eſt dignitas vnionis, ac non repugnantia gratiæ in eo gradu ſummo cum Chriſti muneribus, vt dicebamus.

CERTAMEN III.

Summam gratiam abſolutè poſſibilem Chriſtus non habuit.

Habet præfixa conſuſio Patronos Doctores omnes ſecundæ ſententiæ recitatos certamine 2. n. 1. aduerſarios vero Doctores omnes allegatos pro prima cum Scoto, cuius ratio in oppoſitum eſt: quia; quantumuis imperfecta Chriſti anima conſtituatur, atque aliis rationalibus creaturis imperfectione excedatur, tamen in gratiæ capacitate imperfectior rationalis creatura à perfectiſſima excedi nequit: quare nulla eſſe poteſt gratiæ capacior, quam Chriſti anima: ac proinde, ſi hæc habuit gratiam in ſummo quod potuit: ergo maximam gratiam abſolutè poſſibilem habuit. Eandem æqualitatem capacitatis gratiæ in omnibus creaturis rationalibus fateatur Soar. lect. 2. citata. 5. His ergo poſt med. quia hæc capacitas obediencialis cum ſit, commendanda non eſt entitati, & perfectioni ſubiecti, ſed voluntati Dei, quæ eadem reſpectu omnium eſſe poteſt. Cæterum cum q. 2. oſtenderimus capacitatem gratiæ creaturæ rationalis eſſe potentiam influxiuam paſſiuè dubium non eſt quin à Deo poſſit produci vna creatura rationalis potentior paſſiuè, quam alia reſpectu gratiæ: quare, & gratiæ capacior. Vt mittam modo ex fundamento Soarij inferri potentiam obediencialem creaturæ fore infinitam iuxta potentiam, & voluntatis diuinæ menſuram: quare effectus limitationem, exempli cauſa gratiæ, aliunde probandam. ſatis difficile, vt vidimus. q. 2. cert. 1.

Idemque Gabriel, & Ricard. citatis locis cert. 2. n. 2. qui cum Scoto pro aduerſa ſtant conſuſione admiſſa inæqualitate phyſicæ capacitatis gratiæ in creaturis rationalibus aiunt in Chriſti anima, licet phyſicæ capacitatis minoris, tamen ratione vnionis hypoſthaticæ maiorem gratiæ capacitatem fuiſſe, quam in creaturis rationalibus puris eſſe poſſit: quare cum tota hæc capacitas animæ Chriſti fuerit expleta maximam gratiam abſolutè poſſibilem habuiſſe dicendum erit. Sed enim, licet vnionis dignitas ius det humanitati, atque exigentiam ad gratiam ampliorem, cum tamen ea dignitas gratiam non materializet, neque ad aliud ipſius paſſiuè concurrat, ſed totum paſſiuum concurſum phyſicæ animi Chriſti capacitati, ſeu virtuti paſſiuæ relinquat, ad nihil amplius ſummo gratiæ ad quod nuda concurrere poterat paſſiuè, poterit concurrere hypoſthaticè vnita, ac Deitate dignificata: ac proinde, nec capacior eſſe ad gratiam recipiendā ex vnione: ſiquidem capacitas gratiæ in rationali creatura eſt potentia productiua, ſue educiua paſſiuè gratiæ ipſius ſecundo: ſi dignitas vnionis formaliter ſit capacitas, ſue ampliatio capacitatis animæ Chriſti ad gratiam recipiendam, cum ea infinita dignitas ſit, infinite ampliabitur capacitas animæ Chriſti ad gratiam: vnde non erit cur in horum ſententia negetur Scoto infinita intentio gratiæ Chriſti quam merito Gabrieli, & Ricardus negant: cum è ſola incapacitate infinita, & limitatione capacitatis animæ Chriſti probari ſolidè poſſit gratiæ Chriſti limitatio, & terminus, vt vidimus. q. 2. cert. 2.

Aliunde vero fundari poſſet maior capacitatis gratiæ in anima Chriſti, quam in reliquis rationalibus creaturis, etiam ſpecie perfectioribus: licet enim gratiæ capacitas ſequatur prædicatum genericum rationalis creaturæ, poteſt maior capacitas ex prædicato indiuiduali provenire: cum maior ſpeciei perfectio aliunde quam ex maiori, ac capacitate eſſe poſſit id quod oſtendo in prædicato generico, & ſpecifico. Plura enim, quæ ſpeciebus cõperantur ex prædicato generico, quod ſequuntur, vel for-

R. P. Chriſtoph. de Ortega de Dei Incarnat.

maliter etiam cõſtituunt, in ſpecie perfectiori à Deo perfectæ, atque in imperfectiori non ſunt: Ecquis enim neget bruta ferè omnia perfectius ſenſibilia eſſe, quàm homo, qui tamen perfectioris ſpeciei ſub genere animalis eſt? Experimur enim brutorum, pleraque acutiùs videre, ſubtilius audire, vehementiusque homine olfacere. Ergo capacitas gratiæ, quæ ſequitur prædicatū genericū rationalis creaturæ poterit eſſe maior in rationali creatura ſpeciei imperfectioris, quam ſit in aliunde perfectiori ſecundū ſpeciem creatura alia rationali: quia ex prædicato alio inferiori ea maioritas poteſt provenire: ergo, licet Angelus, aliæque plures rationales creaturæ perfectioris ſpeciei, quam anima aliunde ſint, poteſt hæc ex prædicato ſpecifico, vel etiā indiuiduali gratiæ capacior eſſe: quod ſi anima cuiusmodi non repugnat, ſed eſt planè poſſibilis eā in Chriſto Domino fuiſſe piè, ac theologicè fatendum nobis eſt: cum ad vnionem hypoſthaticam omnium perfectiſſimam animam ſelectam fuiſſe credere debeamus.

Cæterum diſcurſus hic noſter, licet aliis impugnatuſ ſpecioſior fortasè videatur, aduerſam conſuſionem non euincit. In primis enim non probat ſpecierum perfectiorum non poſſe dari indiuidua aliqua etiam indiuiduè perfectiora. Si autem dari ea non repugnet vnde nam ex perfectiſſima indiuiduatione animæ Chriſti maxima eius capacitatis gratiæ deducetur. Secundo diſcurſus quo ea maxima capacitatis animæ Chriſti deducebatur ſolidus non eſt. Etenim magis, ſiue perfectius ſenſitiua eſſe bruta hominibus nõ probatur ex eo, quod ad longius ſpaciū videant, audiant, olfaciant, ſed ſolum actu magis videre ex temperamento, & organo homini non apto, ſed poſſus incongrua. Nam perfectius animal, perfectius etiam ſenſitiuum eſt: neque brutum inuenietur omni ſenſu præſtantius homine, ſed aliquo ſolum: ſed eſto verum haberet in brutis intentum quoad operationes, & gradus materiales, qui in homine à corpore, & temperamento abſoluti non ſunt, non ſtatim inde ad potentias purè ſpirituales, qualis eſt capacitas gratiæ, teneret conſequentia. Sed teneat: nulla anima tantæ perfectionis assignabilis eſt ultra quam Dei potentia nequeat producere perfectiorè, & gratiæ capaciorem: quare licet huius animæ Chriſti capacitas gratiæ fuerit expleta, ac proinde ſummam, & maximam ſibi poſſibilem Chriſtus habuerit, vt q. 3. docuimus, non tamen ſummam, & maximam abſolutè poſſibilem.

QVÆSTIO IV.

De tempore, & cauſis gratiæ Chriſti vbi de eius augmento.

CAUSARVM gratiæ, nomine efficientem cauſam, ſue phyſicam, ſue moralem: ideſt actiuam, vel exactiuam, intelligimus. Nam de cauſa materiali, & finali productionis gratiæ nil, eſt diſputatio- ne dignum.

CERTAMEN I.

Tempus, & efficiens gratiæ huius ſtatuitur.

Dico primo. Ab inſtanti conceptionis ſummam illam habitualem gratiam ſibi poſſibilem Chriſtus habuit in hanc conſuſionem Theol. omnes conſpirant. Ratio à priori, & communis, etiam, & facilis, & data tapè in ſimili à nobis: eſt quia gratia, cæteraque creata donata à Deo humanitati collata conferenda fuere titulo vnionis hypoſthaticæ, ac, ſi placet mori infiniti operum

Z. z. z. humanitatis,